

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM
A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

Vypořádání připomínek ke zprávě OECD Odborné posouzení „Bílé knihy terciárního vzdělávání“ vydané Ministerstvem školství v lednu 2009

Na přípravě tohoto textu se podíleli:

Jakub Fischer (odborný garant projektu RTV), František Ježek, Petr Matějů,
Daniel Münich, Jan Slovák, David Václavík a Simona Weidnerová

Použité zkratky

A/N/Č	Příznak výsledku vypořádání: Ano / Ne / Částečně
BKTV	Bílá kniha terciárního vzdělání
ECTS	Kreditní systém (European Credit Transfer System)
IPn	Individuální projekt národní
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže, tělovýchovy
MF ČR	Ministerstvo financí
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
RTV	Reforma terciárního vzdělání
SVŠ	Soukromá vysoká škola
VaV	Výzkum a vývoj
VOŠ	Vyšší odborné školy
VŠ	Vysoká škola
VVŠ	Veřejná vysoká škola

Číslo přip. odstavec Zprávy	Připomínka	A/N/Č	Vypořádání
	Rovné šance a financování		
8a	Pokud je smyslem těchto opatření zajistit co nejširší přístup ke studiu po ukončení sekundárního vzdělávání, studenti vyšších odborných škol (VOŠ) by měli být při získávání základní studentské půjčky první v pořadí, protože právě oni se rekrutují v nepoměrné míře z rodin, kde rodiče nemají maturitu, a jejich dlouhodobé platové vyhlídky jsou skromnější ve srovnání se studenty vysokých škol. V rámci rovnosti šancí by tato priorita měla být dostatečně zdůrazňována. Vzhledem k tomu, že počty studentů VOŠ jsou malé a představují pouze 7 % všech studentů přijatých na instituce terciárního vzdělávání, by také nemělo jít o příliš finančně náročnou záležitost. Systém půjček by tedy měl být navržen tak, aby ji dokázal financovat	Č	Tato připomínka je legitimní a lze ji akceptovat. S ohledem na to, že BKTV i Zpráva počítá se začleňováním VOŠ do systému terciárního vzdělávání, kde se stanou základem pro vznik segmentu orientovaného v první řadě na profesní přípravu, navrhujeme systém finanční pomoci směřovat do tohoto segmentu profesní přípravy na terciární úrovni. V důsledku nepříznivého demografického vývoje lze navíc předpokládat, že po transformaci některých VOŠ na instituty profesního vzdělávání působící v rámci systému terciárního vzdělávání pravděpodobně dojde k přeorientování zbývajících vyšších odborných škol na instituce poskytující kvalifikační a rekvalifikační kurzy v rámci celoživotního vzdělávání. Klienti těchto škol velmi pravděpodobně nebudou oprávněnými příjemci finanční pomoci určené na pokrytí <i>životních nákladů</i> během studia, tak jak je reformním týmem připravována (ve většině případů nebudou splňovat podmínku „prezenčního studia“). Rozhodně však lze souhlasit s tím, že nárok na <i>půjčku na školné</i> by měl mít každý, na koho se bude platba školného na terciární úrovni vztahovat
8b	Návrh systému studentské podpory ... bezprostředně neřeší celoživotní vzdělávání... což se jeví jako neodpovídající. V dokumentu, jehož cílem je stanovit směr na „ následujících deset až dvacet let“, je tuto záležitost třeba napravit. Otázka celoživotního vzdělávání nabude na významu v souvislosti s trvalým a výrazným snižováním počtu zástupců věkových skupin, které tradičně procházejí školským systémem. České firmy a instituce terciárního vzdělávání tak budou brzy čelit důsledkům tohoto vývoje a usilovat o rozšiřování záběru tohoto typu vzdělávání. To by mělo zahrnovat více krátkých a na míru šitých programů, které lépe vyhovují potřebám dospělých bez ohledu na to, zda jsou zaměstnaní či nikoliv.	Č	Toto doporučení lze akceptovat s tím, že i na tuto populaci se budou vztahovat stejná kritéria pro přiznávání nároků na různé „produkty“ finanční pomoci (tj. půjčky, základní a doplňkové granty, atd.) jako na studenty v řádném studiu. Toto rozšíření umožní v první řadě odstranění věkové hranice 26 let, se kterým BKTV počítá jako s jedním z hlavních opatření umožňujících návrat do systému terciárního vzdělávání v pozdějším věku, včetně možnosti přiznat sociální výhody studenta odpovídající jeho sociální situaci. Ze systému finanční pomoci rozhodně nelze vyloučit ani studenty v programech celoživotního vzdělávání, půjde-li ovšem o akreditované programy terciárního vzdělávání poskytované na nekomerční bázi a uchazeči o jednotlivé prvky finanční pomoci (půjčky, granty, atd.) vyhoví kritériím pro jejich přiznání

8c	Studenti vyšších odborných škol, které budou chtít nabízet akreditované profesně orientované bakalářské studijní programy, budou mít nárok na základní studentskou půjčku. Ostatní vyšší odborné školy by mohly i nadále působit v rámci existujících akreditačních postupů pro VOŠ a soustředit se na celoživotní vzdělávání. Jejich studenti – stejně jako studenti vysokých škol – by měli mít nárok na základní studijní půjčku na školné (protože jako dospělí studenti by neměli uplatňovat nárok na studentskou půjčku na financování životních nákladů).	Č	Viz vypořádání k bodům 8a a 8b.
9	V 8. kapitole „Bílé knihy“ je znovu nastolena otázka rovnosti šancí, a to v souvislosti se situací v sekundárním školství a tím, jak tato situace ovlivňuje vstup do terciárního vzdělávání a jeho úspěšnost. V uvedené analýze je věnována velká pozornost důsledkům nerovnosti ve školním vzdělávání pro vzdělávání na terciární úrovni, avšak text neobsahuje, jak autoři připouštějí, podrobný rozbor ani doporučení na koncepční rovině	A	Tato výtku je oprávněná. V době přípravy a schvalování BKTV však nebyla diskuse o reformě základního a středního vzdělávání v takovém stadiu, aby bylo možné nalézt shodu na tom, jak problém značné diversifikace systému sekundárního vzdělávání (která je jednou z hlavních příčin velké sociální selektivity již na úrovni základní a středního školství) řešit skutečně systémovým způsobem. Této shody nebylo dosaženo dodnes. Reformní tým proto hledá řešení spočívající v minimalizaci vlivu rozdílného zaměření a rozdílné úrovně přípravy žáků na různých typech středních škol na šance přijetí na vysokou školu. Proto bude ve vazbě na přípravu státní maturity proveden experiment, který by ukázal, do jaké míry by bylo možné přímý i nepřímý vliv sociálního původu oslabit zavedením testů obecných studijních předpokladů, jejichž výsledky by vysoké školy mohly společně s výsledky dosaženými ve státní maturitě využívat jako dvou vzájemně se doplňujících kritérií uplatňovaných v přijímacích řízeních. Výsledky tohoto experimentu ale nebudou známy dříve než ve druhé polovině roku 2011.
	Financování		
12	Vezmeme-li v úvahu další nároky na státní rozpočet (např. starobní důchody) a vývoj veřejných výdajů na terciární vzdělávání v minulosti, existuje malá pravděpodobnost, že státní výdaje na terciární vzdělávání v nejbližší době či v blízké budoucnosti výrazně porostou. Proto ti, kteří usilují o udržitelný a výrazný růst objemu prostředků na terciární vzdělávání, musejí počítat s navýšením výdajů domácností. Stejný názor je prezentován i v „Bílé knize“ a podle našeho názoru jde o realistický pohled –	A	BKTV je v souladu s názorem expertního týmu OECD.

	mnohem realističtější než názor, který vyjádřila Karlova universita. Podle UK výrazné zvýšení veřejných výdajů na terciární vzdělávání přinese buď „masivní nárůst výše veřejných prostředků na terciární vzdělávání“ nebo „optimalizace výdajů státního rozpočtu“ (tj. odebrání veřejných prostředků z jiných rozpočtových kapitol).		
13	Mají-li se zvýšit výdaje domácností na terciární vzdělávání, je třeba stanovit, kdy by tyto výdaje měly být realizovány (při zápisu nebo při dokončení studia) a v jaké výši. Existuje návrh, že by studenti platili určité nízké školné předem – v řádu 100 EUR na studenta. To by bylo jednoduché a existuje i historický precedent, ale dodatečný příjem, který by terciární instituce takto získaly, by byl velmi malý. Kromě toho tento návrh nezohledňuje skutečnost, že školné placené předem (i když je mírné) může odradit potenciální studenty, kteří se tak ke studiu nepřihlásí. Výrazný nárůst výdajů, řekněme z 1 % na 1,3 % HDP, by vyžadoval vyšší školné než jaké lze spravedlivým způsobem získat od studentů, na rozdíl od odloženého školného získaného od <i>absolventů</i>.	A	BKTV návrh Univerzity Karlovy (UK) nezvažovala, protože BKTV návrhu UK přecházela. Tým RTV se však ztotožňuje s kritickými argumenty týmu OECD, které zde vůči návrhu UK vyjadřuje.
14	Pokračování ad 13: Školné placené předem – pokud by bylo jednotné a nikoliv různě vysoké – by dále bránilo cenové konkurenci mezi institucemi, fakultami a programy, a znemožnilo by tak působení cenového signálu, který poskytuje informace o vztahu mezi nabídkou a poptávkou.	A	BKTV je v souladu s názorem expertního týmu OECD.
15	„Bílá kniha“ navrhuje odložené, příjmem podmíněné splácení školného (s tím, že studenti mají možnost školné zaplatit předem). Předložená analýza čerpá ze zkušeností Nizozemí, Nového Zélandu a jiných zemí a nabízí nejspravedlivější formu zavedení podstatného navýšení výdajů domácností. Mechanismus splácení půjček nastíněný v odstavcích 120 – 128 obsahuje prvky, které jsou pečlivě promyšlené (např. pokud jde o úrokovou míru).	A	BKTV je v souladu s názorem expertního týmu OECD.

16	„Bílá kniha“ dále náležitým způsobem vyzdvihuje velice důležitý efekt zavedení školného: vhodně stanovené školné může mít blahodárný vliv na kvalitu výuky a racionálnost rozhodování z ekonomického hlediska, a to jak na straně studentů, tak na straně institucí.	A	BKTV je v souladu s názorem expertního týmu OECD.
17a	„Bílá kniha“ navrhuje důmyslnou avšak složitou nastavbu k systému odloženého školného: instituce by získávaly část školného později z výdělků absolventů. Uznáváme, že by tak školy měly silný zájem na výdělcích absolventů a zároveň by se tím snížily počáteční náklady státu při spouštění systému odloženého školného. Přestože samotná myšlenka je v principu skvělá, představuje pro instituce nejistotu (vyplývající z rizik zaměstnanosti), a z hlediska implementace příslušné koncepce je příliš komplikovaná – své obavy v tomto směru vyjádřili zástupci institucí i mezinárodní odborníci, kteří se zúčastnili konference o „Bílé knize“. Přestože „Bílá kniha“ navrhuje, že by se váha odložených plateb mohla postupně zvyšovat, vzhledem k obavám institucí terciárního vzdělávání z toho, že splátky budou podmíněny příjmy absolventů a z poměrně složité konstrukce institucí pro výběr splátek, by bylo vhodné, kdyby reformní tým tento bod znovu zvážil.	Č	Návrh BKTV neříká jaký konkrétní podíl by měla nezalohovaná část odloženého školného mít. BKTV jasně konstatuje pro a proti vysokého a nízkého podílu nezalohované části školného. Konkrétní rozhodnutí je věcí politické volby, která musí zvážit veškerá pro a proti každého nastavení včetně aktuálních finančních možností státu (týká se výše zalohované části školného). Zde je třeba připomenout, že školné je v BKTV zamýšleno jako dodatečný příjem školy (viz. par. 96: „...je předmětem politické volby a závazků, že nárůst soukromých prostředků ze školného nepovede k poklesu objemu prostředků veřejných“. Proto by neměla být jistá míra nejistoty spojená s (ne)výběrem nezalohované části školného pro školy zásadně problematická (dnes mají školy z tohoto zdroje jistý, ale nulový). Kromě toho je pro naprostou většinu ekonomických subjektů včetně státního rozpočtu zcela běžné, že se musí vypořádávat s jistotou, často poměrně velkou nejistotou ohledně budoucích příjmů a není proto důvod, že by jistotou část nejistoty nemohly diverzifikovat i veřejné vysoké školy, které mají dostatečně diverzifikované zdroje příjmů.
17b	V současné době neexistuje systém výběru daní z výdělků absolventů. Na podporu navrhovaného systému půjček bude třeba v daňovém systému učinit úpravy. Realizačně-implementační rámec popsáný v části 6.4 „Bílé knihy“ předkládá přesvědčivý, avšak nutně teoretický návrh. Je třeba podniknout okamžité kroky k provedení podrobné, plnohodnotné technické analýzy, bez níž bude další diskuze pouze spekulativní a neproduktivní.	Č	Tyto kroky jsou předmětem navazujícího (probíhajícího) projektu IPn.
17c	Výběr splátek prostřednictvím daňového systému v principu představuje velice efektivní řešení. Mezinárodní zkušenosti však ukazují na určité problémy se splácením u absolventů, kteří pracují v zahraničí, tedy jinde než v zemi, ve které studovali. Dosažení vysoké míry	Č	Dtto ad 17b. V souladu s tímto doporučením je již realizována studie hodnotící možné varianty regulačního rámce univerzálních studentských půjček, která posuzuje detailní aspekty (technické, právní, procesní, ekonomicko-finanční) různých řešení a její výsledky budou použity v připravované zprávě RIA (Regulatory Impact Assessment).

	návratnosti půjček může vyžadovat vysoké pokuty, které budou na neplatiče uvaleny po jeho návratu, a výměnu informací mezi daňovými úřady v rámci EU. Pravděpodobně bude třeba zvážit i druhý nejlepší systém půjček – veřejně kapitalizované půjčky, které by (za poplatek) spravovaly existující finanční instituce, pro případ, že by se právní a administrativní nástroje výběru půjček prostřednictvím daňového systému ukázaly jako nefunkční.		
18	V „Bílé knize“ se neuvádí žádný cíl v podobě podílu, který by mělo v celkových příjmech činit školné. Na konferenci „Bílá kniha a jak dál? Reforma terciárního vzdělávání v České republice“ však reformní tým MŠMT zmínil odhad, že v konečné fázi by školné mohlo tvořit 25 procent příjmů institucí terciárního vzdělávání. Tudíž i při zvýšené míře soukromého financování prostřednictvím školného bude financování terciárního vzdělávání stále záviset především na státních zdrojích. Zásadní roli v budoucím fungování terciárního vzdělávání v České republice bude hrát způsob, jakým budou rozpočtové prostředky na provoz a investice přidělovány. Naštěstí v této oblasti se šance na úspěch reformy jeví stejně jako potřeba její realizace.	A	BKTV je v souladu s názorem expertního týmu OECD. BKTV neuvádí výši školného záměrně, protože to považuje za věc veřejné volby skrze politického rozhodnutí. BKTV se soustředí na popis očekávaných rolí školného a na popis fungování systému. BKTV však v par. 96 jasně konstatuje, že „Soukromé prostředky však budou ty veřejné stále jen doplňovat. I po reformě by měl dominovat podíl veřejného financování reflektující existenci pozitivních externalit i nadále budou VVŠ dominantně financovány z veřejných prostředků.“
19	„Bílá kniha“ se otázkou veřejného financování zabývá velice uvážlivě a konstruktivně. Navrhuje mimo jiné, aby prostředky přidělované nenormativním způsobem byly převedeny do „normativně rozdělované kapitoly“, a to v případě provozních i investičních rozpočtů. Dále zastává názor, že normativní prostředky na výuku, tedy „vzdělávací grant“, by měly být poskytovány takovým způsobem, aby (a) instituce mohly předvídat vývoj v krátkodobém až střednědobém horizontu a mohly plánovat, (b) vytvářely pobídky pro efektivní chování studentů a institucí a (c) podporovaly autonomii a odpovědnost institucí terciárního vzdělávání. Toho lze podle „Bílé knihy“ dosáhnout prostřednictvím „kontraktového financování“, kdy by instituce měly jistotu,	A	BKTV je v souladu s názorem expertního týmu OECD.

	že „reálná hodnota vzdělávacího grantu na již přijaté studenty nebude v dalších letech klesat“ (odstavec 109). Nejistota spojená se získáním vzdělávacího grantu školou by tak plynula z chování instituce, např. z prodlužování studia existujících studentů nebo z pozvolnějších změn politiky, jako je například změna objemu grantu vztaženého k počtu nově přijímaných studentů Investiční prostředky by podle „Bílé knihy“ měly být „integrovány ze současné podkapitoly investičních prostředků do normativní podkapitoly“ (odstavec 107).		
20	„Bílá kniha“ navrhuje, aby se studijní náklady studentů na soukromých vysokých školách hradily prostřednictvím základní studijní půjčky, která by pokrývala školné i životní náklady, přičemž výše půjčky by byla omezena na výši školného účtovaného veřejnými vysokými školami (odstavce 112-113). Kromě toho zmiňuje <i>možnost</i> poskytovat vzdělávací grant – tj. dotaci institucím na náklady spojené s výukou – “studentům soukromých vysokých škol ... snížený o investiční část.“ při splnění určitého souboru podmínek. Jednou z těchto podmínek by bylo nepřevýšení stropu školného, které účtují veřejné vysoké školy v odpovídajícím programu. Přestože tento postup některé strany kritizují jako “zcela nepřijatelný v jakékoliv tržní ekonomice, která se řídí základními pravidly“, praxe, kdy soukromé instituce mají nárok na veřejné prostředky na výuku, je ve skutečnosti v členských zemích OECD poměrně rozšířená. Nevidíme žádný důvod, proč <i>a priori</i> vyloučit možnost rozšíření vzdělávacího grantu na soukromé vysoké školy, pokud budou uvedené podmínky splněny. Domníváme se, že zavedení této praxe může posílit konkurenční tlaky mezi institucemi v oblasti bakalářského a magisterského studia, zvýšit prestiž bakalářského studia podpořit širší diferenciaci terciárních institucí.	Č	BKTV je v souladu s názorem expertního týmu OECD. Překážkou prosazení navrhovaných změn je silná obrana partikulárních zájmů reprezentace VVŠ, nízká ochota administrativy MŠMT změnu implementovat a obecně obavy politické reprezentace z nepříznivého politického dopadu takových kroků. Z těchto důvodů, v zájmu přijatelnosti pro vládu, nebyla doporučení uváděná experty OECD do finální verze BKTV zahrnuta.
21a	Tato doporučení [ad 20], která odpovídají nejlepší praxi v rámci OECD, nelze než schválit. Doporučujeme však,	N	Tým RTV je přesvědčen, že normativní předpis, aby si udržel své pozitivní stránky, musí zůstat poměrně jednoduchý a přehledný. Zohledňování

aby byla věnována další pozornost následujícím aspektům veřejného financování. Reformní tým by měl zvážit vyhraněnější stanovisko k normativnímu financování. „Bílá kniha“ navrhuje, aby nenormativním způsobem byly rozdělovány prostředky pouze v „odůvodněných případech“, např. za účelem zajištění podmínek pro postižené studenty (str. 51). Navrhujeme, aby při přidělování státních prostředků institucím terciárního vzdělávání bylo <i>vždy</i> preferováno normativní financování a aby veškeré výdajové priority byly začleněny do normativu, pokud nebudou existovat vážné důvody pro jiný postup. Například místo zavádění samostatného způsobu financování postižených studentů by měla výše prostředků na studenta zohledňovat dodatečnou podporu, kterou instituce musejí zajistit studentům s doloženým postižením (stejně jako v dosavadní praxi, kdy různé obory mají různé koeficienty).	dlouhé řady detailních aspektů vzdělávací činnosti a jejich heterogenních účastníků by snižovalo přehlednost a předvídatelnost normativního mechanismu a zvyšovalo prostor pro jeho manipulaci. Domníváme se, že problémy (bariéry) spojené se studiem tělesně handicapovaných studentů (relativně malá a dle postižení heterogenní skupina) je efektivnější řešit finančními nástroji přímo zacílenými na dotyčné studenty (formou zajištění přístupu ke kvalitním technickým pomůckám a asistentům) doplňovanými kvalitním monitoringem (dohled MŠMT; audit; sekce ve výročních zprávách a záměrech škol, atd.), naplňování zákonných povinností (stavební zákon apod.), zajištění dostupnosti školních zařízení (pro studenty s různým druhem a mírou postižení). Nediskriminační přístup škol vůči uchazečům s postižením je (nebo minimálně bude) součástí připravovaného zákona o TV. Tým IPn posoudí možnost a vhodnost zavedení například fakultativního příspěvku škole na odborného asistenta (prostředníka) v případě studentů s fyzicky omezenými komunikačními možnostmi.

21b	Posílení autonomie a odpovědnosti institucí lze nejlépe dosáhnout tehdy, jestliže jednotlivé instituce dostanou úhrnnou částku k naplnění vládou definovaných obecných cílů, kterou budou moci využít podle vlastního uvážení, přičemž budou vedeny k odpovědnosti za výsledky. Od zástupců veřejných vysokých škol jsme slyšeli, že finanční prostředky z MŠMT nejsou veřejným vysokým školám dodávány v podobě úhrnné částky, ale na celou řadu samostatných účtů – jeden z rektorů uvedl, že jde o 45 účtů - což nabourává schopnost rektorů strategicky rozdělovat prostředky v rámci instituce, do jejíhož vedení byli vybráni. Další práce na státním financování by měla přímo řešit tuto otázku. To znamená zjistit, zda má MŠMT možnost v rámci současných rozpočtových pravidel přejít na poskytování úhrnné částky a navrhnout konkrétní reformy za tímto účelem.	A	BKTV je v souladu s názorem OECD. Uváděná informace jednoho z rektorů je přehnaná. Dotačních titulů je 11, z toho jsou 4 na sociální stipendia, ubytovací stipendia a na ubytování a stravování, tyto položky zmizí po zavedení přímé pomoci studentům (studentské granty a půjčky). V posledních dvou letech došlo k výraznému zlepšení situace a zvýšení objemu prostředků poskytovaných formou příspěvku, který má velice volný režim v nakládání s přidělenými prostředky (napříč účely tak roky). V současné době je podíl prostředků poskytovaných VVŠ ve formě příspěvku poměrně vysoký a po začlenění reinvestic a nových investic do normativního předpisu by mohl činit 83 % resp. 85 %. Tento podíl by se dále zvýšil zavedením školného, u kterého se předpokládá že by představovalo příjem školy určený na financování běžných a rozvojových (možnost použití v budoucích letech) činností školy bez výraznějších omezení.
21c	Prostředky z „investiční podkapitoly by měly být integrovány do normativní podkapitoly“ (odstavec 107), takže by nebyly předmětem vyjednávání, které oslabuje institucionální autonomii a plánování. Navíc by představitelé institucí nebyli vystaveni politickým požadavkům. Tato snaha je doporučeníhodná, avšak zatím nemá podobu návrhu. Na tomto tématu je třeba dále intenzivně pracovat.	Č	Tým RTV je v souladu s názorem expertního týmu OECD. Tuto variantu však dosud dostatečně nepodporuje administrativní MŠMT, ale návrh již zřejmě získal většinovou podporu reprezentace VVŠ.
21d	Klíčovou iniciativou v rámci zkvalitňování normativního financování by mělo být přijetí jednotného kreditního systému. Financování na základě kreditů umožní spravedlivý přístup k dospělým studentům a posílí celoživotní vzdělávání, protože institucím, které umožňují studium „part-time“, bude poskytován vzdělávací grant a protože instituce obecně budou mít větší prostor pro tvorbu „flexibilních studijních programů.“ Navíc kreditní systém umožní veřejným orgánům upustit od financování studia na základě jeho předpokládané doby (standardní délka studia) ve prospěch financování na	Č	BKTV je v souladu s názorem expertního týmu OECD. Avšak reprezentace VVŠ tento návrh na jaře 2009 kritizovala jako technicky nerealizovatelný.

	základě akumulace kreditů. Díky tomu bude možné v rámci normativního financování začít snižovat – či zcela zrušit – vzdělávací grant v případě, že student získal v průběhu svého studia příslušný počet kreditů, a instituce tak budou motivovány k pečlivějšímu monitorování studijního postupu studentů.		
	Struktura a akreditace		
22	(....) Výsledkem je však systém, který je velmi slabě diferencován: všechny veřejné a státní vysoké školy (se dvěma výjimkami) jsou <i>formálně</i> považovány za univerzity a mnohé z nich působí v duchu tradiční Humboldtovy vize	A	Tento postřeh examinatorů OECD se zcela shoduje s názorem expertního týmu BKTV.
23	Externí pozorovatelé českého terciárního vzdělávání, kteří poukazují na tuto relativně nedostatečnou diferenciaci institucí, se znepokojením zaznamenávají omezenou kapacitu poskytovat kvalitní profesně orientované bakalářské programy v široké škále oborů a dále skutečnost, že ani jedna univerzita nefiguruje mezi předními evropskými a světovými univerzitami z hlediska produktivity výzkumu.	Č	I v tomto bodě je třeba v zásadě přijmout vnější hodnocení examinatorů OECD. Otázkou však je, co je důvodem oné „omezené kapacity“. Podle všeho jím není nedostatek lidských zdrojů, ani poptávky ze strany zaměstnavatelů a zřejmě i potencionálních studentů jako spíše celkové nedůvěra veřejnosti vůči jiným než magisterským formám studia, která je ještě posílena mechanismy financování TV. Díky nim je totiž v ekonomickém zájmu každé vysoké školy poskytovat magisterské studium a do tohoto studia „vpustit“ co největší počet studentů.
24	Slabě diferencované systémy jsou neefektivní. Neefektivně využívají prostředky na výzkum, protože tyto prostředky jsou příliš široce rozptýleny po celém spektru programů a fakult, a ty je nejsou schopny produktivně využít. Dále takové systémy špatně využívají finance tím, že zbytečně poskytují dlouhé, teoretické a nákladné studijní programy studentům, jejichž cílem je příprava na přechod do pracovního života.	Č	Rovněž toto hodnocení se plně shoduje s názorem expertního tým BKTV. Právě uvedený fakt byl jedním z hlavních impulsů k návrhu reformních kroků v oblasti struktury systému, které by vedly ke změně stávající situace, kdy více než 80 % studentů na VŠ prochází jak bakalářským, tak magisterským cyklem. Cílem reformy je nastavit systém TV tak, aby nejméně 60 % studentů končilo na úrovni bakalářského cyklu. V této souvislosti je třeba zmínit, že kromě finančních nástrojů bude jedním klíčových mechanismů, jak tohoto stavu dosáhnout, skutečné dokončení boloňského procesu, díky kterému budou bakalářské programy chápány jako celistvé programy s jasnými výstupy a cíly a nikoli primárně jako „přípravka“ pro magisterské studium. Svoji roli zde bude muset jednoznačně sehrát změna akreditačních pravidel (viz dále), díky níž budou na bakalářské úrovni více akcentovány takové ukazatele jako je např. „celistvost“ programu, role praxe apod. a naopak u magisterských programů větší provázanost s VaV.

25	„Bílá kniha“ uznává potřebu širší diferenciacie českého terciárního vzdělávání a vymezuje ‘tři základní typy institucí’ (str.21). Počítá s tím, že diferenciacie bude výsledkem přirozeného procesu, a navrhuje ji podnítit následujícími způsoby: a. Začleněním vyšších odborných škol do jednotného systému terciárního vzdělávání tak, aby tyto školy právně podléhaly vysokoškolskému zákonu. Po odloučení od středních škol by <i>některé</i> vyšší odborné školy získaly akreditaci k poskytování bakalářských studijních programů a k působení v rámci Boloňského systému. Tuto akreditaci by udělovala jednotná komise pro akreditaci terciárního vzdělávání. Ostatní VOŠ by se zaměřily na celoživotní vzdělávání nebo by ukončily svou činnost.	Č	Jde skutečně o jeden z možných způsobů, jak pomoci výraznější diverzifikaci. Je ale třeba si uvědomit, že z hlediska počtu škol (a tedy i z hlediska kapacity a celkového dopadu na systém) půjde o relativně malý počet. Paralelně s tím bude třeba nastavit takové změny, které alespoň část stávajících veřejných VŠ, dovedou k tomu, aby se mnohem více soustředily na poskytování bakalářských programů, včetně programů profesně orientovaných. V souvislosti s transformací části stávajících VOŠ se rovněž plánuje, že některé z nich budou poskytovat krátké profesně orientované programy v rozsahu cca 120 ECTS kreditů. Návrh konkrétních kroků transformace VOŠ, včetně nezbytných legislativních a finančních úprav by měl být hotov do konce března 2010.
25 b.	Změnou procesu akreditace, který je v současné době založen na schvalování programů prostřednictvím regulace vstupů, na proces orientovaný na výsledky při posuzování „širších oborů studia“ a nikoliv jednotlivých programů. Akreditační proces by byl zároveň diferencovaný podle „zvoleného zaměření dané instituce terciárního vzdělávání,“ namísto uplatňování jednotných parametrů hodnocení; dále posunem směrem k systému, kde instituce samy přejímají odpovědnost za řízení své kvality v rámci národních referenčních kritérií („benchmarks“) a ukazatelů.	A	Z hlediska vytváření funkčního a diverzifikovaného systému je tento požadavek naprosto klíčový, především pak dva jeho momenty – větší důraz na hodnocení výstupů a diferencovaný přístup s ohledem na zaměření instituce.
25 c.	Diverzifikací akademické profesní dráhy. Toho lze dosáhnout tím, že se institucím umožní, aby si samy vytvářely své „systémy standardů v oblasti zaměstnávání a kvalifikací“ namísto specifikace jednotných postupů pro jmenování v právních předpisech.	Č	S tímto návrhem počítala jak BKTV, tak diskutované teze k novému zákonu o TV. Bohužel se ukázalo, že tento návrh velmi narazí na „tradicionalistické“ a „stavovské“ chápání jednotlivých stupňů v rámci akademické hierarchie (zejména u docentů a profesorů). BKTV předpokládá zásadní změnu v jejich chápání, protože je považuje především za „funkční pozice“. Experti BKTV jsou i nadále přesvědčeni,

			že změna v této oblasti je nutná a povede ke zkvalitnění celého systému, mimo jiné i tím, že jednoznačně zpřehlední otázku kariérního růstu. Již dnes totiž panují poměrně významné rozdíly v požadavcích jednotlivých škol na habilitace a profesury, nicméně všichni se tváří, že jde o jednotný systém, v němž je zaručena kvalita.
25 d.	Vytvořením „struktury požadovaných parametrů akreditace a financování.“ Výsledky institucí (a akademických pracovníků) porovnané s těmito parametry by figurovaly v procesu akreditace institucí a v jejich financování (odstavce 34 a 35).	A	Jde o jednoznačně nejefektivnější nástroj procesu diverzifikace, který bude řešen v souvislosti se změnou systému akreditací a způsobu financování.
26	Pravděpodobně žádná část návrhů týkajících se budoucnosti terciárního systému, které předkládá „Bílá kniha“, není tak teoretická a obtížně předvídatelná z hlediska realizace a důsledků jako výzva k vytvoření „struktury požadovaných parametrů akreditace a financování.“ Přestože „Bílá kniha“ uvádí názorné parametry (str. 22), nikde nepojednává o tom, jak lze tyto parametry vytvořit a schválit, kdo s nimi bude v praxi pracovat a s ohledem na jaká rozhodnutí v oblasti financování. a. Bude MŠMT zohledňovat výkon institucí podle těchto parametrů (např. podíl mezinárodních zdrojů na VVI) při přidělování nových studijních míst? b. Pokud má být vzdělávací grant odvozen od normativu, jaká finanční rozhodnutí budou souviset s těmito parametry? c. Bude výkon instituce měřený podle těchto parametrů ovlivňovat tok finančních prostředků na výzkum? A pokud ano, jakým způsobem?	A	Tým RTV uznává oprávněnost této kritiky. Ve skutečnosti již v tomto směru ale diskuse výrazně pokročila během tzv. kosteleckých pracovních seminářů, kde se právě v oblasti akreditačních postupů dařilo dosahovat relativně dobré shody. Představa týmu RTV o odpovědích na jednotlivé dotazy výše je: a) ANO a to zejména v případě financování magisterských a doktorských studijních programů; b) podrobný systém administrativy, případného navázání parametrů na jednotlivé programy či oblasti vzdělávání a garancí dlouhodobého financování musí ještě být předmětem dalších analýz a je předmětem jednoho z aktuálních projektů IPn.; c) ANO, tým RTV předpokládá, že univerzity nebo jejich části, které budou považovány za výzkumné, budou mít výrazně lepší institucionální financování výzkumu.
27	Zdá se, že současný systém akreditace, přestože má své výhody, určitým způsobem brzdí inovaci a diferenciaci českého vysokoškolského vzdělávání a udržuje u českých univerzit orientaci směrem dovnitř. Diferenciovaný systém akreditace přizpůsobený odlišnému poslání škol a fakult, který bude zapojovat externí aktéry a více se orientovat na	A	Tým RTV souhlasí s formulací expertů OECD. Odpovědi: a) Náзор je shodný s formulací v BKTV; b) oblasti studia by měly být vymezeny seznamem spravovaným MŠMT s možností změn a rozšíření vycházejících z podnětů vysokých škol nebo jejich skupin, akreditační autorita bude v tomto procesu hrát výraznou roli;

	odpovědnost institucí za zajišťování kvality, představuje vítaný posun. Návrh „Bílé knihy“ týkající se akreditace je nadějný, avšak k tomu, aby se mohl stát východiskem pro legislativní kroky, vyžaduje další vyjasnění. Například: - Institucím bude udělována akreditace k tomu, aby mohly nabízet „jednoznačně vymezené širší oblasti studia“ a „typy programů“. V rámci tohoto oprávnění pak mohou „autonomně rozhodovat o struktuře a vypisování jednotlivých programů.“ - Co jsou to „oblasti studia“? Shodují se s fakultami či nikoliv? - Pokud pravomoc půjde směrem z Akreditační komise k fakultám, bude to v souladu s cíli „Bílé knihy“ v oblasti řízení a samosprávy vysokých škol? - V „Bílé knize“ se navrhuje, že „systematizace programů bude nadále předmětem centrální správy, protože na ni bude navázáno normativní financování“. Co je to „systematizace programů“? - Jaký je vztah mezi parametry navrženými pro akreditaci na národní úrovni a interními akreditačními postupy?		c) nemělo by jít o pravomoc shora k fakultám, jde pouze o realizaci státního dohledu nad přiměřeností a kvalitou – půjde proto o posílení autonomie vůči stávajícímu stavu, nikoliv jejího oslabení; d) Systematizací programů rozumíme jednak správu seznamu jejich označení a základních „learning outcomes“ pro jednotlivé z nich (řekněme na úrovni cca 1/3 skutečného předpokládaného rozsahu studia). Systém bude sloužit pro návaznosti normativního financování, pro zpřehlednění nabídky jednotlivých škol veřejnosti a jako základní vodítko pro nastavování interních pravidel pro udržování a kontrolu kvality na školách; e) parametry navržené na národní úrovni by měly sloužit jako východisko pro interní postupy.
31	Určitě souhlasíme, že instituce terciárního vzdělávání by měly „být zodpovědné za svou reputaci“. Zároveň se domníváme, že by „Bílá kniha“ měla více rozpracovat analýzu „dohledu na národní úrovni“, který by zvyšoval transparentnost politiky a praxe jmenovacích řízení a podporoval mobilitu akademických pracovníků. Počítá se v návrhu s tím, že dohled na národní úrovni bude zapadat do následujícího rámce, kde: - všechny volné akademické pozice budou náležitě zveřejňovány a oznamovány? - bude veřejně dostupný registr akademických pracovníků, například ve formě internetového zdroje? - Budou veřejně dostupné informace o institucionální politice týkající se jmenování a kariérního postupu? - budou vytvořeny ukazatele a referenční kritéria pro profily akademických pracovníků, která budou	A	Tým RTV souhlasí s názorem expertů OECD. Považujeme zrušení současného zakotvení a praxe jmenovacích řízení a jejich (zne)užívání v akreditačních řízeních za zásadní bod podmiňující většinu záměrů na diverzifikaci a posílení kvality vysokých škol. Dosavadní diskuse nás poučila, že některé zásady pro personální práci by měly být určeny na úrovni zákona i při zamýšlené volnosti samotných institucí v nastavení vlastních standardů. Odpověď na všechny čtyři otázky je ANO, zejména veřejné poskytování informací a transparentnost procedur musí být zajištěny. Rozpracováním těchto otázek je věnována velká pozornost jak v týmu RTV tak dalších souvisejících projektech dotýkajících se zajištění kvality.

	zohledňována při rozhodování o akreditaci a financování?		
32	Jeden důležitý bod, který v „Bílé knize“ chybí, je podrobné pojednání o financování výzkumu. Ve většině systémů terciárního vzdělávání je primární hybnou silou diferenciací vysoce konkurenční a výkonově orientovaný systém financování výzkumu (např. systém hodnocení výzkumu ve Spojeném království – tzv. <i>Research Assessment Exercise</i>). Jak se v „Bílé knize“ uvádí, diferenciací z hlediska vzdělávání „bude výrazně omezena do doby, než bude zavedeno školné, které bude jedním z přirozených nástrojů diferenciací především uvnitř segmentu dominantně ‘vzdělávacích’ institucí”. Uvědomujeme si, že koncepce systému financování výzkumu je mimo působnost reformního týmu a že jde o téma, které by mělo být směřováno na Radu pro výzkum, vývoj a inovace. Skutečnost, že toto téma není součástí „Bílé knihy“ – „konceptního a strategického dokumentu..... na dalších deset až dvacet let“ – však oslabuje její analytickou váhu, protože podle všeho půjde o hlavní hybnou sílu diferenciací univerzit a fakult v České republice.	A	Otázky organizace a financování výzkumu byly vyňaty z okruhu problémů diskutovaných v BKT V a tato skutečnost neblaze ovlivnila celý dokument. Jakkoliv to nebyl záměr ani MŠMT ani kolektivu RTV, experti OECD oprávněně poukazují na tento nedostatek. Tým RTV se domnívá, že další diskuse poskytnout prostor pro potřebné propojení a prolnutí reformy výzkumu s reformou vzdělávání, a je připraven takovou diskusi vést. Určitě počítáme se zapojením výstupů z hodnocení a udržování kvality výzkumu a vývoje jako nedílnou součástí akreditačních postupů zejména u magisterských a doktorských programů.
34	I <i>beze</i> změn v legislativě by proreformně orientované ministerstvo mohlo využít možnosti přidělovat studijní místa a svou metodiku financování (koeficienty, které přiřazuje studijním oborům a úrovním vzdělávání) k tomu, aby vedlo český systém terciárního vzdělávání směrem k větší diferenciaci. Například by mohlo přidělovat místa v doktorských programech na základě produktivity výzkumu v minulosti (namísto neváženého principu „na hlavu“). Dále by MŠMT mohlo posílit pobídky k rozvoji profesně orientovaného bakalářského vzdělávání prostřednictvím zvýšení váhy počtu studentů v programech, jejichž součástí je učení postavené na praktické zkušenosti (místo používání termínu „profesní orientace“), a využívat instruktory s příslušnou pracovní praxí, kteří působí mimo systém terciárního vzdělávání.	Č	Tým RTV souhlasí s vyřčenými názory expertů. Pouze v záležitosti určování vah/koeficientů pro normativní financování patrně nelze vymezovat tyto parametry pro „profesní“ programy vytržené od ostatních typů. Jde totiž o velmi jemnou a provázanou záležitost a je třeba mít vedle skutečných potřeb a nákladnosti kvalitního profesně orientovaného vzdělávání také na paměti realitu skutečných poskytovatelů tohoto vzdělání v České republice.

40	Akreditační komise, která má zatím v oblasti regulace českého systému terciárního vzdělávání nápadně výraznou úlohu (zejména pokud jde o vznik nových institucí a studijních programů), by v souladu s reformami navrženými v „Bílé knize“ přeorientovala svou činnost tak, aby více zohledňovala zájmy externích aktérů. Konkrétně by šlo o posun od podrobného posuzování dostatečnosti vstupů u každého jednotlivého případu (např. akademičtí pracovníci a prostory) směrem k posuzování kvality vzdělávací činnosti a procesů, které instituce uplatňují za účelem monitorování, zvyšování a zajišťování kvality.		Ano, experti OECD přesně vystihli záměr naznačený v BKTV.
	Řízení		
42	(...)Domníváme se však, že návrhy v oblasti řízení a samosprávy, které jsou obsažené v „Bílé knize“, nejsou zatím dostatečně rozpracované a nemají dostatečně širokou podporu, aby na jejich základě mohly být učiněny další kroky.		Jde o konstatování, které je nepochybně pravdivé. Změny v oblasti řízení vysokých škol musí být logicky odvozeny z celkových reformních kroků. Z toho plyne také, proč právě tato část návrhu nemohla obsahovat detaily řešení. Nejprve je nutné dosáhnout elementární dohody na poslání celého terciárního vzdělávacího systému, na jeho celkové struktuře (diferenciace, otázka VOŠ), na formě legislativní úpravy (jeden nebo více zákonů), na základních principech financování apod. a pak je nutné zvolit odpovídající model řízení, který umožní optimální naplnění obecných cílů. BKTV vychází z myšlenky silně diverzifikovaného systému terciárního vzdělávání s úpravou jedním zákonem. Z toho nepochybně vyplynula řada obtíží při stanovení modelu pro řízení celého systému. Zároveň ale v BKTV je počítáno s diferencovaným modelem řízení v závislosti na typu instituce. Dosavadní diskuse ukazuje, že nebude možné diferenciaci řešit omezením zákonné úpravy na obecné záležitosti týkající se vzdělávacích institucí jako celku a ponecháním konkrétních ustanovení o řízení a struktuře institucí na jejich vnitřních normách. V dalších krocích budeme tomuto problému věnovat pozornost.
43 a.	Diskuze o reformě se odehrávají v polarizovaném prostředí, kde panuje nízká důvěra. Proto je nezbytné vytrvale usilovat o transparentnost, což se týká jak procesu koncipování návrhů, tak samotných návrhů na uspořádání v rámci daných institucí.	A	Celé připomínkové řízení (i příprava reformy) bylo a je výrazně ovlivněno politickou nestabilitou i „znehucením z politiky“. Je nutné poznamenat, že mnohé připomínky z reprezentací vysokých škol, a často právě ty, které vyslovují obavu z politického ovlivňování, jsou paradoxně prezentovány osobami působícími dlouhodobě ve významných politických rolích. To ale

			nic nemění na skutečnosti, že politická ekonomie reformy, tedy vysvětlování, diskuse a hledání elementárního konsensu, nebyla úspěšná.
43 b.	Jak jsme již uvedli, bude pravděpodobně třeba vést širší veřejnou debatu , na základě které by vláda mohla sestavit rámec pro další rozvoj terciárního vzdělávání. Kromě toho jedním z principů správného vládnutí (a zároveň jde o standardní mezinárodní praxi) je ustavení stálého poradního fóra (rady) se širokým zastoupením, které by působilo jako poradní orgán vlády a příslušných ministerstev.	A	Příslušná rada byla ustanovena a pracuje.
43 c.	Zdá se, že poradní orgán, který navrhuje „Bílá kniha“, má dva koncepční nedostatky. i. Kombinace pravomoci navrhopvat složení správních rad (a navrhopvat odvolání jejích členů) a poradenských funkcí není v českém kontextu obhajitelná. Tyto dvě funkce je proto třeba oddělit. ii. Ve své funkci poradního orgánu by se RTV neměla detailně zaměřovat na posuzování plánů, jejich aktualizací a dalších dokumentů vysokých škol. Ve skutečnosti máme určité pochybnosti, zda by vůbec RTV měla vystupovat v poradní či hodnotící pozici vůči jednotlivým institucím. Největším přínosem takového orgánu je jeho schopnost poskytovat širší pohled na činnost ministerstva a systémový pohled na terciární vzdělávání jako celek. RTV by měla monitorovat parametry výkonnosti systému, jako jsou například počty absolventů podle úrovně vzdělání a charakteristiky studentů (např. postižení), procento absolventů bakalářských programů, kteří vstupují na trh práce, výše příjmů absolventů podle úrovně vzdělání, počet studentů v programech dalšího vzdělávání či získané patenty. Dále by měla monitorovat parametry činnosti ministerstva, jako například procento finančních prostředků na výuku, které je přidělováno	A	Některé právem kritizované nejasnosti vznikly v průběhu připomínkového řízení k textu BKTV, když se autorský tým snažil vyhovět podnětům připomínkových míst, tedy zejména Radě vysokých škol, která opakovaně vyslovila obavu z politického ovlivňování vysokých škol ze strany ministerstva (zejména v oblasti jmenování správních rad). RTV měla být jakousi pojistkou, tělesem založeným na expertní bázi. Pod tlakem připomínkových míst se některé kompetence ministerstva přesouvaly na RTV. Jsme připraveni rozpracovat nové varianty zohledňující dosavadní diskusi a vyhodnotit i podrobit veřejné diskusi jejich proveditelnost a dlouhodobé dopady. To se ovšem musí týkat celkového systému, kdy všechny úrovně spolu neoddělitelně souvisí. Navrhovaná úprava měla dosáhnout vyšší autonomie vysoké školy zejména ve strategickém rozhodování, ale také větší odpovědnosti instituce terciárního vzdělávání k zaměstnavatelům, absolventům, regionu apod. Připomínkové řízení a diskuse v rámci přípravy věcného záměru příslušného zákona však byly evidentně zatíženy politickou situací v České republice. Celé připomínkové řízení (i příprava reformy) bylo a je výrazně ovlivněno politickou nestabilitou i „znechucením z politiky“.

	normativním způsobem, a schopnost ministerstva zajistit předvídatelnost financování institucí.		
43 d.	V České republice panují obavy, že by členové správních rad mohli své pozice využívat k prosazování komerčních či politických zájmů. Při koncipování modelu správní rady by proto měla být hledána taková alternativa, která obsahuje mechanismy vzájemné kontroly a vyvažování mezi interními (fakultní senát) a externími orgány (ministerstvo). Jednou z takových alternativ je uspořádání, které ustanovuje rakouský zákon o univerzitách z roku 2002. V dalších diskuzích by mu proto měla být věnována náležitá pozornost.	A	Rakouský model, je velmi dobře kompatibilní s celkovým pojetím reforem v rámci týmu BKTV, jde ovšem o daleko hlubší zásah do stávajících řídicích struktur, než BKTV předjímá. Kromě samozřejmého zrušení profesorských jmenovacích řízení ve stávajícím českém provedení by změny zahrnovaly: ○ propojení funkce vědecké rady a senátu do jediného orgánu, „senátu“ (současná funkce vědecká rady jako nástroje na personální práci, včetně dnes již patrně nesmyslných násobných tajných hlasování vedoucích k nepřezkoumatelným rozhodováním přestává být potřebná); ○ změnu pojetí práce stávajícího senátu a vědecké rady na klasický „kuriální“ systém řízení, kdy tento nový senát má zákonem stanovený nízký počet členů a jejich vysokou úroveň kvalifikace (polovina profesorů, čtvrtina studentů), má vysoké pravomoci a je skutečně řídicím samosprávným orgánem univerzity; ○ zdravou změnu postavení rektora, který je v tomto pojetí skutečným špičkovým manažerem (vybíraným zpravidla na rakouských univerzitách z osob mimo samu univerzitu) zodpovědným správní radě (která s ním na základě seznamu možných alespoň tří kandidátů navržených senátem uzavírá manažerskou smlouvu) ○ změnu postavení děkanů fakult, kteří již nejednají o své vůli jménem univerzity ve fakultních záležitostech. Jakkoliv jsme při přípravě BKTV nenašli kuráž k takto výrazným změnám, právě průběh dosavadních diskusí nás přesvědčuje, že by toto mohla být dobrá cesta. Při naší další práci budeme zatím sledovat oba modely – stávající český s méně výraznými úpravami navrhovanými v dosavadní diskusi i tento rakouský.

43 e.	Návrhy „Bílé knihy“, které se týkají výběru rektorů, se zdají být v souladu s výše doporučeným principem vzájemné kontroly a vyvažování: v každém navrhovaném postupu jde o sdílení pravomocí, jako při „výběru rektora konkurzem vyhlašovaným správní radou“ (např. návrh ze strany členů správní rady) a pravděpodobně i při výběru z kandidátů navržených fakultním senátem. Odvolání rektora by logicky mělo podléhat stejnému principu sdílení pravomocí.	Č	BKTV se nezabývá rolí fakultních senátů. Vnitřní uspořádání správy v instituci terciárního vzdělávání je ponecháno na samotné instituci, ale vždy tak, aby použitý model podporoval strategii instituce a její celkový profil (výzkumná univerzita versus instituce profesního vzdělávání). Nepředpokládáme, že v případě rektora by návrhy podávaly fakultní senáty. Výběr návrhů na rektora rozhodně patří do pravomocí akademického senátu celé instituce. Souhlasíme s tím, že odvolání rektora musí podléhat stejnému principu sdílení pravomocí.
43 f.	Je třeba usilovat o další vyjasňování vztahu mezi výkonným vedením akademických institucí a autonomní výukou a výzkumem. Často se setkáváme s mylnými představami o tom, co je nesprávně nazýváno „akademickou svobodou“ (ve skutečnosti jde o akademickou samosprávu), a o tom, jaký je vztah mezi touto svobodou a institucionálním řízením. Konstruktivním východiskem je zasvěcená analýza, kterou za Českou konferenci rektorů předložil profesor Jiří Málek a ve které je nastíněn rozdíl mezi administrativním aparátem (“administrative shell“) univerzity a jejími akademickými pracovníky. Ve své analýze uvádí, že tento administrativní aparát „neřídí přímo obsah nebo kvalitu akademické činnosti,“ ale spíše „zajišťuje univerzitě odpovídající pozici a hospodaří s jejími zdroji.“ Akademičtí pracovníci pak jsou ti, kteří nesou odpovědnost za řízení kvality výuky a výzkumu.	A	Jsme připraveni rozpracovat nové varianty zohledňující dosavadní diskusi (viz např. příspěvek rektora J. Mála a vyhodnotit i podrobit veřejné diskusi jejich proveditelnost a dlouhodobé dopady. To se ovšem musí týkat celkového systému, kdy všechny úrovně spolu neoddělitelně souvisí.
43 g.	(...) doporučujeme přehodnotit praxi (a doporučení „Bílé knihy“) spočívající v přibírání vnějších aktérů do vědeckých rad univerzitních vysokých škol. Vzhledem k tomu, že vědecká rada je orgán akademických pracovníků, který rozhoduje ve věcech kvality výuky a výzkumu, obecný názor je, že by bylo vhodné tento orgán oddělit od externích subjektů.	Č	Polemika s členstvím externích členů ve vědeckých radách vysokých škol vychází zřejmě z nejasných formulací či nepochopení stávajícího stavu. V případě vědeckých rad BKTV nepředpokládá zásadní změnu a současná praxe (alespoň třetinový podíl odborníků z jiných institucí, než je daná vysoká škola) se osvědčila. Pokud ale dojde na zásadní změnu ve jmenovacích řízeních, měly by být postavení i funkce vědeckých rad znovu diskutovány.

